

Lázně Železnice v novinách - v průběhu času...

1. Předvoj ze dne 6. 7. 1961, ročník II., číslo 27, str. 2

ŽELEZNICE (aru): O malé pacienty v železnické léčebně se stará i kolektiv rehabilitačních pracovníků vedený soudružkou Zdeňkou Zikmundovou, který soutěží o titul Brigáda socialistické práce.

Zalistuješ-li v jejich pečlivě vedené kronice, dočteš se o jejich plánech a skutečích. Každá členka kolektivu má svůj osobní závazek. Anna Kajinková zvýší si kvalifikaci a bude pečovat o květinovou výzdobu v oddělení fyzioterapie, soudružka Bláhová pravidelně čtrnáctidenně připraví politické besedy, Marie Keblová se bude zdokonalovat ve znalosti ruštiny, odborné ruské články překládat do češtiny, a s jejich obsahem seznamovat kolektiv. Překlady z německé odborné literatury si vzala na starost vedoucí kolektivu soudružka Zikmundová, jež bude mimo to pracovat na výzkumném úkolu. Věra Chvojková si oblíbila maňásky, a tak bude těm nejmenším hrát divadlo, a s těmi, kteří již sami chodí, půjde na vycházky do blízkého okolí Železnice. S maňásky jí pomůže i soudružka Keblová. Soudružka Anna Krupičková si vzala na starost vyzkoušet, která umělá hmota bude nejlepší na výrobu dlah.

Všichni pomohou železnickému zemědělskému družstvu. Jejich závazky nezůstaly jen na papíře. Plnění závazků kontrolují. Ani na družstvo nepomněly. Ve volném čase odpracovaly při jednocení cukrovky 50 hodin. Nyní si svůj závazek rozšířily. Pomohou při zřízení poradny pro děti postižené ranou obrnou v Lomnici nad Popelkou. Vždy jedna členka kolektivu, jednou či vícekrát měsíčně bude do lomnické poradny jezdit, aby zacvičila vedoucí sestru do rehabilitačního cvičení. Ještě o jeden velmi pěkný bod svůj závazek rozšířily. Zastoupí v případě absence sestry v lůžkovém oddělení.

Je to teprve počátek dobře nastoupené cesty. Vede je láska k práci, která vrací dětem zdraví, proto ve své činnosti určitě vytrvají.

2. Předvoj ze dne 21. 12. 1962, ročník III., strana 2

MĚSTEČKO ZÁZRAKŮ

Tak kdosi nazval malé město, ležící na úpatí Českého ráje – Železnici. A motivem mu je asi jeden z desítek podobných příkladů: do městečka přibude malý pacientík o berličkách – nebo ho dokonce přinesou na nosítkách.

No, a po nějaké době opustí městečko bez berliček a bez nosítek. Stojí – jde – běží – a to všechno jen tak, na svých vlastních nohou. Jak mu je dobře – jak vychutnává každý svobodný pohyb - to si dovede málokdo představit.

Jednou dostalo městečko návštěvu až z Bukurešti. Chlapci bylo sedm let, jmenoval se Radu Dan Brebenel: bez cizí pomoci nemohl udělat ani krok. Před tím zcestoval kus světa, ale nikde si nevěděli s jeho pravou rukou a nohou rady. Teprve od nás, ze Železnice, se vracel do své vlasti bez berlí.

Ano, to jsou zázraky ve službách toho nejcennějšího – lidského zdraví. Vraccí je dětem – postiženým nejtěžšími následky rané dětské mozkové obrny. Jaká je to vlastně nemoc, ta dětská mozková obrna, či perinatální encefalopatie?

Je to poškození určité partie mozku, a v důsledku toho porucha hybnosti některých částí těla. Příčiny mohou být různé. Bývá to nedonošenost, těžký porod, novorozenecká žloutenka, onemocnění matky během těhotenství třeba spalničkami, kojenecké záněty plic, ale i mechanické poškození hlavičky dítěte při porodu. Ve všech případech této choroby je poškozen mozek, přičemž inteligence nemusí být omezena.

Železnický ústav má za sebou už 11 let úspěšného trvání. Lékaři tu ovšem nečarují, ale úspěšně pracují. Zázraky tohoto druhu jsou prací lidských rukou a mozků, které vynalézají nové léčebné pomůcky, zdokonalují je, a přizpůsobují dětskému chápání.

Mnohé doplňky léčby jsou spojeny se zábavou, aby se jim děti podřizovaly rády a bez pocitu únavy. Na podlaze jedné velké místnosti je namalovaná šachovnice. Děti zde hrají dámu, ale s velkými kostkami, těžkými jeden a půl kilogramu. Jinde si zase posilují plíce na foukacím kulečníku.

Léčit může i výtvarně technická tvořivost. Děti pletou barevné šály, vyšívaly, „pracují“ s kůží, lýkem, dřevem – malují sošky z hlíny... Mají radost z drobností a hraček, které si samy udělaly: důležitější je ovšem to, že s každou hliněnou hračkou a panáčkem, s každou, novou roztomilou drobností, získávají ochablé svaly dětských rukou na obratnosti, síle a dovednosti – připravují se na opravdový, plnokrevný život.

Kolik obětavosti, kolik nejrůznějších léčebných procedur, koupelí, odborných cvičení ochrnutých orgánů je třeba, než přijde první úspěch. Je to těžká, náročná každodenní práce, vracet dětským tělíčkům sílu, obratnost a

krásu. Ale vědomí, že děti, které se až donedávna nemohly v životě dobře uplatnit, stanou se platnými členy lidské společnosti, je lékařům a ošetřovatelům největší odměnou. Nejlépe o tom mluví stovky dopisů nejen z naší republiky, ale i z NDR, SSSR, Bulharska, Maďarska a Rumunska.

3. Zdravotnické noviny ze dne 28. září 1978

Lázně Železnice

Ještě v poválečných letech byla nejčastějším onemocněním dětského věku dětská obrna – infekční onemocnění postihující nervová ústředí v míše a zanechávající mnohdy velmi těžké následky v podobě ochrnutí končetin. Po zavedení ochranného očkování bylo onemocnění v našem státě, podobně jako v mnoha dalších zemích, prakticky vymýceno. Tím více vystoupilo do popředí jiné dětské nervové onemocnění – dětská mozková obrna. Ačkoli mají obě nemoci podobný název, jejich příčiny a projevy jsou zcela odlišné. U dětské mozkové obrny jde o poruchu mozku, přičemž nejsou zpravidla postižena jen pohybová ústředí, ale mnohdy současně dochází k určitým poruchám duševního vývoje, k poruchám smyslovým apod.

Dětská mozková obrna je velmi starou nemocí, v posledních desetiletích se však její výskyt zvětšil paradoxně souběžně se zlepšováním péče a kojence i se snižováním novorozenecké a kojenecké úmrtnosti. Zvětšil se tím i zájem lékařů a dalších zdravotnických a pedagogických pracovníků o toto onemocnění, byly vypracovány nové léčebné postupy, stále se zlepšuje péče i léčebné výsledky.

Pro děti, postižené mozkovou obrnou, jsou v ČSR určeny desítky poraden, ambulantních i léčebných ústavů a dvoje lázně. Po severočeských Teplicích, o kterých jsme už několikrát psali, jsme se tentokrát vydali do lázní Železnice, městečku v prosluněné kotlině jen několik kilometrů severně od Jičína. Železnice měla už dříve svou lázeňskou tradici. Slatinné a uhličitě koupele.

Jičín pamatuje doby, kdy býval vévodskou rezidencí Albrechta z Valdštejna, proto i první honosný lázeňský hotel v nedaleké Železnici nesl – i když o téměř čtyři století později – název Valdštýnův dvůr. Proč o tom hovoříme? Právě tento objekt, který od počátku tohoto století sloužil revmatikům, se roku 1953 se změnil na dětskou lázeňskou léčebnu se šedesáti lůžky pro malé pacienty s mozkovou obrnou.

Léčebna v Železnici tedy vznikla před pětadvaceti roky jako první toho druhu u nás. Laik možná namítne, že je to trochu pozdě a nemáme se tedy vlastně čím chlubit. Faktem ovšem je, že Československo bývá označováno za kolébkou dětské neurologie. Tento obor ještě ve čtyřicátých letech tohoto století neexistoval ani jako pojem. Jen v několika státech se zcela sporadicky zabývali lékaři některými dětskými neurologickými poruchami.

K nim patřili také neurologové na klinice profesora Hennera v Praze, kde vzniklo samostatné oddělení dětské neurologie, jedno z prvních na světě. Odtud také vyšel podnět ke zřízení dětské neurologické léčebny lázeňského typu.

Mezi ty, kteří se v maximální míře zasloužili o zřízení léčebny v Železnici, patří především [prof. MUDr. Václav Vojta, který ovšem byl donucen v roce 1968 emigrovat do NSR – pozn. korektorky článku] prof. MUDr. Ivan Lesný, DrSc., dnešní přednosta dětské neurologické kliniky v Praze – Motole. Zlatým písmem jsou v kronice lázní zapsána také jména prvního lékaře MUDr. Jaroslava Krause, či MUDr. Evžena Opatrného, nebo též MUDr. Blanky Ackermannové. Ti všichni začali úspěšně budovat lázeňskou léčebnu nového typu. Je samozřejmé, že spolu s nimi bychom mohli jmenovat ještě desítky dalších.

Lázeňský ústav v Železnici za dobu své existence doznal celou řadu úprav, přestaveb, rekonstrukcí. Na jeho 125 lůžkách se ročně vystřídají tři stovky malých pacientů ve věku od tří do patnácti let. Doba léčení trvá tři až pět měsíců, podle závažnosti onemocnění i déle. U každého dítěte je totiž pobyt volen individuálně. Indikacemi jsou dětská mozková obrna a některé stavy s podobnými klinickými obrazy, poruchy hybnosti centrálního původu, stavy po encefalitidách, po nitrolebních poraněních, například po autonehodách.

Spádovým územím je vlastně celá Česká socialistická republika, kde kromě Železnice ještě pracují ještě zmíněné Nové lázně v Teplicích a léčebna KÚNZ v Luži-Košumberku. Pětina dětí v Železnici je ze zahraničí, především ze SSSR, BLR, Itálie, Iráku a dalších zemí. V léčebně pracuje stočlenný kolektiv. Jsou tady čtyři lékaři, další dva přijdou nyní po promoci, psychologka, šedesát středních a nižších zdravotnických pracovníků. Malí pacienti jsou navíc v komplexní péči nejen neurologa a pediatra, ale také logopeda, očního a ušního lékaře a rentgenologa. Na léčebném procesu se významnou měrou podílejí, také konziliáři, především prof. MUDr. Ivan Lesný, DrSc., který pravidelně přijíždí vyšetřovat děti.

Pro úplnost dodejme, že v léčebně pracuje mateřská, zvláštní a základní devítiletá škola s deseti pedagogy. Není jistě bez zajímavosti, že polovina dětí má průměrný a nadprůměrný inteligenční kvocient (někteří z bývalých

pacientů vystudovali i vysoké školy), školní prostory jsou zatím trochu stísněné, v průběhu několika let má dojít k výstavbě nového školního pavilonu.

Pacienti přijíždějí do Železnice s komplexní diagnózou, kterou v léčebně ve spolupráci s jičínským OPNU, upřesní. Vzhledem k závažnosti indikovaného onemocnění se o každého pacienta stará individuálně celý tým zdravotníků a pedagogů, jejichž výuka byla specializována. Plán rehabilitace, která je základem léčby, stanoví neurolog. Jeho dodržování samozřejmě sleduje a organizuje pravidelné vizity. Některé ze cvičebních pomůcek vznikly v Železnici. Tak například válec z umělé hmoty, potažený koženkou, který používají i jinde, tady má dvojnásobný rozměr. Zavedli tady také léčbu tancem, používají pohyblivý chodník pro nácvik krokového rytmu.

Důležitou součástí rehabilitace je léčba prací a hrou, při které děti získávají základní pracovní a vlastně i životní stereotypy. Vystříhují, modelují, navlékají korálky, cvičí obratnost rukou, získávají prostorové zkušenosti.

Denní program dítěte začíná ráno po snídání koupelí, individuální léčebnou rehabilitací a polohováním. Následuje oběd, škola, léčba prací. Odpoledne děti chodí do družiny, hrají si, chodí na vycházky, dívají se na televizi, sledují film. Večere končí den, který byl užitečný i zajímavý zároveň.

I přes relativně dlouhou dobu o pobytu každého pacienta nelze vždy předpokládat okamžité výsledky. Téměř všechny děti se sem v krátkých intervalech vracejí, a navazují na předchozí léčení. Lázně v žádném případě nejsou všemocné. Dítě musí pravidelně cvičit i doma. Poznání, že s dítětem není něco v pořádku, znamená pro většinu rodičů určitý otřes v jejich představách a očekávání. Dítě s mozkovou obrnou však nesmí rodičům představovat životní nezdár a zklamání, ale naopak celoživotní úkol. Je třeba vyvinout rozhodnou snahu a vyzbrojit se vytrvalostí a trpělivostí.

V lázních Železnice proto pořádají pro rodiče svých pacientů instruktáže. Dávají jim nákresy vhodných cviků. Rodiče při této příležitosti navíc získávají vědomí, že nejsou sami, že i jiní s nimi sdílejí stejné starosti a stejné naděje. Vytváří se tak vědomí jakési společenské menšiny, která má své specifické lidské zkušenosti i velice určitý životní úkol. Z toho vědomí pak může pramenit pocit solidarity, který má pochybně velký význam v celkové zralosti lidské osobnosti.

Rodiče musí navíc velmi úzce spolupracovat s dětským odborným lékařem, který koordinuje práci příslušných specialistů, pravidelně sleduje vývoj dítěte. Je třeba si také uvědomit, že s rostoucím věkem dítěte vznikají nové a nové otázky. Ať už jde o školní zralost, dospívání nebo volbu povolání. Ideální by bylo, kdyby dětský lékař s kolektivem odborníků sledoval pacienta od dětského až do dospělého věku. Závažným problémem ovšem je fakt, že zatím u nás neexistuje léčebna pro dorost od patnácti do osmnácti let s dětskou mozkovou obrnou.

Volba povolání je dalším závažným problémem. U dětí s mozkovou obrnou je totiž třeba uvažovat o této otázce nikoli v patnácti letech, ale minimálně o tři roky dříve. Kolektiv odborníků mimořádně pečlivě zvažuje pohybové i jiné schopnosti dítěte a doporučuje vhodné povolání či studium. Nejinak je tomu i v Železnici, kde k tomu účelu mají i zvláštní komisi, která dává doporučení. Konečné rozhodnutí závisí na rodičích, zdravotnících a odboru sociální péče příslušného národního výboru.

V lázních Železnice zdravotníci ani pedagogové nestagnují v poskytování léčebné preventivní a lázeňské péče. Aktivně se účastní také činnosti České rehabilitační společnosti, která například letos v květnu dva dny jednala v Železnici o problematice výběru vhodných povolání a o pokrocích ortopedické chirurgie u dětí s mozkovou obrnou. Kolektiv, který tvoří tři brigády socialistické práce, neustále zvyšuje kvalitu své náročné práce. Výsledky jeho práce za uplynulé čtvrtstoletí jsou průkazné. (Dr. B. Taláb)

4. Zdravotnické noviny ze dne 22. 7. 1983

Jubileum poctivé práce

Letos je tomu 30 let, co byla v Železnici, malém městečku v Českém ráji založena dětská neurologicko-rehabilitační léčebna. Její začátky nebyly bez obtíží: pacientů s různými formami dětské mozkové obrny po II. světové válce přibývalo, a tím pádem přibývalo i zdravotních problémů. A tak mi trvalo nějaký čas, než jsem dostal k dispozici opuštěný hotel Valdštyňův dvůr nedaleko Prachovských skal, abych v něm zřídil rehabilitační léčebnu pro pacienty postižené dětskou mozkovou obrnou a jinými centrálně hybnými poruchami dětského věku. Tak vznikla – díky pochopení a pomoci státu – první léčebna pro centrální hybné poruchy ve střední a jižní Evropě, a snad vůbec první léčebna tohoto druhu, kde léčebné metodiky byly zakládány na neurofyziologických principech.

Začátky nebyly lehké. Především jsem neměl žádné zkušenosti s technikou zakládání zdravotnických zařízení, chyběly i zkušenosti v rehabilitaci, nebyly ani rehabilitační instruktorky, neměli jsme lékaře na stálou službu,

ani zdravotní sestry. První čtyři rehabilitační instruktorky byly terapeutky z Janských Lázní, které jsem se svými spolupracovníky z dětského oddělení neurologické kliniky školil v nových rehabilitačních metodikách. Pro lékaře jsem si zajel až na neurologické oddělení v Karlových Varech, kde byl můj bývalý posluchač, který projevil ochotu pracovat v naší nové léčebně.

Postupně se zaváděly nové léčebné metody, zejména reflexní. Jednou z nich byla léčba tancem v léčebné tělesné výchově, kde pro rehabilitaci zejména lehkých a středních dyskinetických a dystonických forem dětské mozkové obrny a vrozených syndromů mozečkových, se počala využívat aferentace vestibulární, sluchová, proprioreceptivní.

V Železnici vznikaly i nové diagnostické metodiky. Léčebna byla první, kde se uplatňovala vedle zjišťování poruchy hybnosti i vyšetření citlivosti, zejména diskriminace dvou bodů a stereognóza a na základě výsledků těchto vyšetřování se modifikovalo i cvičení. Také podrobné studium chůze po čtyřech (tzn. „primitivní lokomoce“) za účelem ověření vlivu rehabilitace a prognózy hybné poruchy, se zavádělo v železnické léčebně současně s klinikou dětské neurologie.

Poctivá práce všech pracovníků přinášela ovoce. Terapeutické úspěchy léčebny přiváděly mnoho návštěvníků z řad dětských neurologů i rehabilitačních specialistů. Přibývalo pacientů z mnoha zemí. Dětská neurologická léčebna v Železnici se stala pojmem, jak svými prioritami, tak svými výsledky.

Počátkem 60. let bylo k původnímu hotelu přistaveno nové moderní křídlo, takže dnes se v léčebně umístí 120 dětí. Rehabilitačních instruktorek je 27, takže cvičení je velmi intenzivní. Píší se podrobné neurologické chorobopisy i kineziologická a pediatriká vyšetření. V léčebně pracují tři lékaři psycholožka a ortopedický konziliář. V současné době se při léčebně staví nová budova školy, která doposud byla umístěna v nevyhovujících prostorách. Ve svých 30. narozeninách je dětská neurologická léčebna v Železnici rozhodně jedním z úspěchů našeho socialistického zdravotnictví. (Prof. MUDr. Ivan Lesný, DrSc.)

5. Český ráj ze dne 25. 8. 1993, ročník IV., str. 3

Cantori Domino postiženým dětem - humánní dozvuky nevšedního zážitku

V některých z nás doznívá báječná atmosféra mimořádného koncertu sboru Cantori Domino z Los Angeles v kostele sv. Jakuba v Jičíně, jakož i dojetí z rozloučení se umělecké ředitelky sboru s pohybově postiženými dětmi, které byly přítomny. Jim byl totiž věnován výtěžek z tohoto vystoupení, které se konalo z popudu OÚ Jičín a Nadace Jičín – město pohádky.

Pro umocnění zážitku všech, kteří si zakoupili vstupenku, rádi sdělujeme, že celkově vybraná částka činila 6.620 Kč. Z ní poputují na konto dětské léčebny v Železnici 3.000 Kč. Dalších 1.000 Kč získá dětské oddělení lázeňské léčby v Lázních Bělohradu, a 1.000 Kč poputuje do mateřské školy Větrov v Jičíně, na oddělení dětí s vadami pohybového ústrojí. Ve všech případech budou peníze využity na zakoupení rehabilitačních pomůcek, speciálních hraček, či sportovního náčiní.

Zbylou část prostředků ponechává Nadace JMP na svém kontě jako platební hotovost, z níž se bude přispívat na cesty postižených dětí na programy festivalu „Jičín – město pohádky“.

Věříme, že tato humanitární akce, ze které si odnesli nevšední dojmy i členové souboru Cantori Domino, pomůže lepšímu pochopení i vzájemným vztahům zdravých občanů a mladých, pohybově postižených spoluobčanů.

6. Český ráj, rok 1994, ročník V., číslo 23, str. 10

Poděkování z dětské léčebny v Železnici

Jednoho smutného podzimního dne roku 1992 jsem musel se synem Erdoanem utéci z našeho drahého Sarajeva, které bylo zasaženo válkou s nelidskou brutalitou. Ze Sarajeva jsme odjeli s dalšími uprchlíky (ženy, děti a staří lidé) a nevěděli jsme, kam se uchýlit, a kde pokračovat ve smutném a obtížném utečeneckém životě. Na pozvání Českého Červeného kříže jsme přijeli do Prahy, kde nás přijali v přátelské a vážené rodině Baldíkových.

Drazí a velice zvláštní přátelé, když jste se dozvěděli, že jsme museli utéci ze Sarajeva, a že jsme v Praze, ihned jste pro nás přijeli, a přivezli jste nás do vašich léčebných lázní Železnice. Přijali jste nás s otevřeným srdcem a velkou a upřímnou láskou, jak pouze přítel může projevit svému příteli péči a pozornost. Jsme tu u vás od listopadu 1992 a jsme tu i nadále. Ihned po příjezdu do vaší léčebny jste nám zajistili vše potřebné, a tím jste nám zmírnili bolest a smutek po milovaném Sarajevu.

Můj syn byl i v minulých letech a na rehabilitaci ve Vašem ústavu, protože trpí nemocí, která je vám dobře známa. V jeho léčení bylo dosaženo viditelných výsledků. Také tentokrát jste ihned po příjezdu zajistili všechny potřebné prohlídky, nutné léky a určili jste občasnou fyzioterapeutickou péči.

Jsme u Vás už dlouho, a po jakou dobu zde ještě budeme muset zůstat, nám působí velkou starost. To je velká neznámá. Když sledujeme vše, co se děje v našem milovaném Sarajevu (válka, válečné ničení a nelidská bestialita), jen obtížně hledáme naději na šťastný den návratu. Velkou posilou pro snášení tohoto uprchlického života jsou i Vaše upřímné rady, abychom o návratu rozhodně neuvažovali, dokud se věci neuklidní a nebude zajištěna bezpečná cesta do Sarajeva.

Stále o Vás všech uvažujeme, a nelze nikoho vydělit, komu bychom mohli zvláště poděkovat, protože všichni nám prokazujete velkou lásku, upřímnou pozornost a poskytujete nám vše, a s námi nesete náš ohromný smutek a touhu po vlasti a milovaném Sarajevu.

MŮŽEME VÁM VŠEM JEN UPŘÍMNĚ PODĚKOVAT A POPRÁT MNOHO ŠTĚSTÍ, POHODY V ŽIVOTĚ, MNOHO ÚSPĚCHŮ VE VAŠÍ VYSOCE HUMÁNNÍ PRÁCI.

Vedle všeho, co nám poskytujete, prokázali jste nám další velkou pozornost tím, že jste nám prostřednictvím Organizační kanceláře doc. ing. Karla Novotného, CSc. Z Prahy zajistili peněžní prostředky k úhradě nejnnutnějších věcí (pošty, telefonu, tisku aj.), a za to velice děkujeme.

Městský úřad v Jičíně, odbor školství, kultury sociálních věcí a zdravotnictví v prvních několika měsících našeho vyhnání mému synovi Erdoanovi zaslal také finanční pomoc a při této příležitosti velice děkujeme i jim.

Vaši laskavost cítíme na sobě každodenně, kdy se setkáváme s obyvateli Železnice na ulici, v obchodech a jinde a na jejich tvářích vidíme, že sdílejí s námi veliké neštěstí a smutek, který nás postihl, a proto také jim patří při této příležitosti veliký dík.

Vedle všech výše uvedených drahých přátel nemůžeme pominout váženého pana Vladimíra Havrdu, a vyjádřit mu dík za zveřejnění v časopise Český ráj, kde dal zprávu o našem příjezdu do Železnice a přijetí ze strany léčebny.

ATAGIC ISMET se synem Erdoanem

7. Listy starohradské kroniky, ročník XVII., číslo 2

Jak vidíme svět

„Jak vidíme svět“ se jmenuje výstava výtvarných prací dětí zahájená, v obřadní síni starohradského zámku 11. června. Už dvakrát jsme nabídli zdejší prostory žákům základní školy v Libáni, kteří sem pravidelně chodí na výstavy, aby si pod vedením svých učitelů zkusili, jaké to je, když širší veřejnost může posoudit jejich práce v místech, kde jindy vystavují svá díla umělci zvučných jmen. Chtěli jsme také, aby poznali, jak namáhavá bývá instalace výstavy a její propagace, a jak není jednoduché připravit hodnotný program na vernisáž.

Tentokrát se k libáňským přidaly i děti ze základní školy v Dětenicích, a hlavně se významnou měrou podílejí žáci základní a zvláštní školy při léčebně v Železnici. O to se zasloužila paní ředitelka Marcela Bacílková.

Vernisáž probíhala na zámeckém nádvoří a měla opravdu slavnostní ráz. Starosta Železnice, pan Jaroslav Štefan, ve svém úvodním projevu ocenil výtvarné práce dětí, námahu i trpělivost jejich učitelů, a připomněl rodičům, že dítě nevychovává jen škola. V následujících chvílích pak děti tančily, zpívaly, recitovaly, hrály divadlo a udělaly radost sobě i svým učitelkám Mileně Bretové, Marcele Králové a Věře Stránské. Obdiv vzbudili tři žáci zvláštní školy ze Železnice přednesem básní. Program obohatili svým vystoupením žáci Základní umělecké školy v Jičíně – dívčí flétnové trio pana učitele Soukupa, kytarové duo paní učitelky Botkové a vynikající žák učitelů Svobodové a Gajdošika, kytarista a zpěvák Jan Rejha. Ve druhé části zhlédly děti v krbovém sále hru Don Šajn v provedení Martínkova loutkového divadla z Libáně pod vedením principála Jana Řezníčka.

Učitelům, a hlavně pedagogům a vychovatelům ze Železnice, patří poděkování za to, že v dětech podporují zájem o hezké věci a vedou je k tomu, aby samy rozdávaly radost a krásu. Naše společnost totiž doplácí, a ještě dlouho bude doplácet, na přehlížení umělecké výchovy a humanitního vzdělání v posledních desetiletích.

Velký dluh máme také ke zdravotně postiženým spoluobčanům. Minulá doba je uzavřela do ústraní a my s nimi neumíme žít. Musíme se to teprve učit, a především to musíme naučit naše děti. Vzájemná setkávání při hře, práci a takovýchto příležitostech nám všem pomáhají. Jedni si uvědomí, že zdraví není žádná samozřejmost, druzí cítí uznání své činnosti. A na této výstavě si děti mohou vyměnit i názory na to, jak vidí svět a jak dovedou své představy ztvárnit. Za povšimnutí stojí i nenápadná, ale velmi hodnotná práce paní učitelky

Mileny Bretové z Dětenic. Nápadité výtvarné práce jejích žáků i účast v kulturním programu dosvědčují, kolik užitečné estetické výchovy se dá na vysoké úrovni dělat na maličké vesnické škole. Těm deseti dětem, které účinkovaly v dramatinizaci Sněhurky, jistě zůstane aktivní vztah ke kultuře na celý život.

Škoda, že ze zdravotních důvodů nemohla přijet předsedkyně Výboru dobré vůle paní Olga Havlová.

Snad jediným stínem pěkného odpoledne, byla zavřená zámecká restaurace a neúčast zástupců Školského úřadu z Jičína, obecních úřadů z Libáně a Dětenic, stejně tak i ředitelů a většího počtu pedagogů tamních škol, která kontrastovala s návštěvou Železnických. Ti se potěšili nejen dovedností "svých" dětí, ale kladně zhodnotili i práci jejich učitelů, kteří s pomocí výtvarníků Evy Hnykové a Josefa Bucka výstavu připravili. Návštěvníky upoutala také krásná květinová výzdoba, kterou sponzorsky připravila jičínská firma ing. Zápotockého.

Výtěžek ze vstupného bude věnován postiženým dětem ze železnické školy, třeba aby si za čas mohly koupit elektrickou pec k vypalování svých výtvorů z hlíny, tolik na výstavě obdivovaných a tolik podporujících koordinaci jejich pohybů.

Výstava potrvá do 8. července a my pořadatelé máme radost, že téměř 300 návštěvníků vernisáže bylo spokojeno, a že se všichni navzájem pobavili a poučili. Úspěch jistě nejvíce potěšil hlavní iniciátorku a organizátorku této akce, paní učitelku Irenu Škodovou z Libáně – a byl i dárkem k jejímu "kulatému" životnímu jubileu, k němuž jí i my za všechny žáky a přátele blahopřejeme!

8. Český ráj, rok 1994, ročník V., číslo 42, str. 1 a 5

Svět pohledem ze Železnice. Rozhovor s M. Bacílkovou, ředitelkou speciální školy v Železnici

V lázeňské léčebně v Železnici u Jičína se léčí děti s poruchami hybnosti, ke kterým u nich došlo na pokladě poruchy centrální nervové soustavy. A tak tu najdete děti se všemi typy dětské mozkové obrny, děti po zánětech, operacích či úrazech centrální nervové soustavy, děti, které byly stíženy cévními mozkovými příhodami. Především specializací na léčbu dětí s dětskou mozkovou obrnou i značnými úspěchy, kterých v tomto směru dosáhla, se léčebna stala známou nejen u nás, ale daleko za hranicemi země i Evropy. Při léčebných pobytech prožijí děti v Železnici až několik měsíců, mnohdy i opakovaně, a tak není divu, že u léčebny najdeme také školu. **Speciální základní škola při dětské léčebně v Železnici** – tak zní dnes její plný název a o tom, jak pracuje, jsme si přijeli popovídat s ředitelkou školy Mgr. Marcelou Bacílkovou.

„Paní ředitelko, zatímco o lázeňské léčebně se ví, o tom, že tu působí také škola, se to už tak zcela říci nedá. Můžete nám ji v úvodu trochu představit?“

„Ráda. Zřizovatelem naší školy je Školský úřad v Jičíně, pracuje v ní osm pedagogických pracovníků a všichni kromě patřičného vzdělání pedagogického absolvovali i vzdělání speciální, zaměřené na somatopedii, psychopedii či logopedii. Děti se u nás učí podle normálních osnov, mají však nižší týdenní počet hodin – menší děti patnáct, větší dvacet. Naši žáci jsou rozděleni do osmi tříd a v každé z nich se sejdou děti ze dvou, tří i čtyř ročníků. Máme v průměru osmdesát žáků a váha naší práce spočívá zejména na individuálním přístupu ke každému dítěti.“

„Vzhledem k charakteru školy to je pochopitelné. Ostatně vaši žáci, mnohdy od nejútlejšího dětství musí bojovat nejen s handicapem pohybovým, ale mnohdy i intelektovým. Jací vlastně jsou?“

„Máte pravdu v tom, že naši žáci jsou velmi často postiženi, jak pohybově, tak smyslově či mentálně., děti které jsou omezeny jen pohybově, ale i ... [nedokončeno – pozn. korektorky článku]

9. Nové noviny ze dne 21. 5. 1999, č. 15, str. 2

NEJISTOTA: V Železnici je jedna z nejstarších léčeben v Evropě

Železnice: K prasknutí napjatá situace v Dětské lázeňské léčebně, výpovědi a následný odchod lékařů, trestní oznámení podané státním podnikem Janské Lázně, propouštění pracovníků, včetně rehabilitačních sester. To všechno, a navíc ještě stále nevyřešené restituční nároky na část objektu lázní, vede k úvahám o záměrných krocích, směřujících k možnému zrušení tohoto zdravotnického zařízení, nebo alespoň ke snížení jeho léty budované prestiže. Železnická léčebna je součástí státního podniku Janské Lázně. Jeho ředitel MUDr. Roman Koudele vysvětluje současnou složitou situaci takto:

"Řekl bych, že nám jde o racionalizaci práce, úpravu pracovních náplní některých funkcí a trošku i o redukci početního stavu pracovníků. Toto opatření se zatím dotklo, bohužel, zejména rehabilitačního oddělení, o kterém však dobře víme, že je po kvalitativní stránce nejlepším v železnické léčebně. Byli jsme nuceni propustit i několik zaměstnanců, kteří se dopustili vážných prohřešků proti obvyklému hospodaření."

Tady je nutné upozornit, že zmíněné "prohřešky" ještě nejsou prošetřeny, proto nelze činit žádné konkrétní závěry ani nikoho obviňovat. Přesto se před časem ve sdělovacích prostředcích objevilo celé jméno bývalého vedoucího železnické léčebny v souvislosti se sponzorským darem 5.000 Kč, který mu byl předán na rockovém koncertu ve Valdicích.

Je doloženo, že peníze investoval do Tělovýchovné jednoty Cipísek (organizující především postižené děti), která působila při léčebně. Správně je však měl údajně předat na lázeňské konto v Trutnově. Jak sám říká, chyboval, ale posuďte sami, zda si takovou "reklamu" v médiích zasloužil.

Proč ale z léčebny odcházejí další lékaři? Na to nám opět odpověděl ředitel státního podniku Janské Lázně: "Odcházejí. Svým způsobem nezvládli právě tu zmíněnou racionalizaci, nebo větší pracovní zatížení, větší důraz na odbornost, proto dali výpověď. Pro léčebnu to ale není až tak velká škoda. Budou samozřejmě nahrazeni kvalitními lékaři a já jsem přesvědčen, že v tuto chvíli léčebna funguje lépe, než před několika dny nebo týdny..."

Pan ředitel je sice "přesvědčen", jenomže maminky malých pacientů mají poněkud odlišný názor. A především o jejich spokojenost by mělo jít v první řadě! Přijíždějí do lázní z Prahy, Plzně, Příbrami, Semil, Klatov, z Jičína, i z Itálie:

"Já jsem tady v průběhu šesti let již po třinácté. Ale co se tady děje teď, to jsem ještě nikdy nezažila. Dosud jsem nemohla na Železnici říci jediné špatné slovo, prostě všechno bylo nej, nej, nej. Až teďka v poslední době, kdy jsem tady byla čtrnáct dní s dítětem na pobytu, který jsem si sama zaplatila, to je prostě katastrofa. Především z hlediska sester, které se nervují a stresují, protože nevědí, co je čeká zítra. Špatná atmosféra se pak samozřejmě přenáší i na maminky a vůbec na všechny, kdo tady jsou. Co se týče rehabilitace, tak ta zdejší nemá konkurenci. Z našeho pohledu rozhodně není správné, že dochází k propouštění rehabilitačních sester. S dětmi se musí několikrát denně poctivě cvičit, a pakliže bude sester málo, bude se zcela logicky krátit doba rehabilitace, nebo počet cvičení za den. Děti pak na tom budou paradoxně hůř než doma, kde s nimi cvičíme několikrát denně."

A ještě jeden pohled: "Rehabilitace je v podstatě to nejdůležitější, proč sem s našimi dětmi jezdíme. Nejde nám o vířivky, magnet, laser, na to si můžeme dojít doma. Jezdíme sem už dlouhá léta, a každá z nás má vždy tu samou rehabilitační sestřičku, která nejlépe zná naše problémy. Opravdu by nás moc mrzelo, kdybychom měli mít někoho jiného, někoho nezkušeného. Jinak musím říci, že péče o naše děti zde byla vždycky na vysoké úrovni, a doufáme, že se to v budoucnu nijak nezmění."

Tolik z mnoha podobných názorů maminek, které se v Železnici vždycky cítily jako doma, a malí i odrostlejší pacienti se tam rádi vrací. Rodiče dokáží velmi citlivě posoudit a ocenit, jak dobře se s jejich dětmi zachází. Teď ale mají obavy, že se všechno mění k horšimu, že péče už nebude tak kvalitní, že se léčebný proces bude urychlovat v neprospěch pacientů, a co je nejhorší, že by lázně mohly být dokonce zrušeny. Navíc prý ředitelství v Janských Lázních názor a mínění maminek vůbec nezajímá, má svůj záměr a jím se řídí, handicapované děti pro ně nemají žádnou cenu. Přitom více než u poloviny těchto pacientů nejde podle maminek o genetickou vadu, ale o chybu při porodu, zaviněnou přímo lékařem, a zdravotnictví jim teď namísto pomoci hází klacky pod nohy.

Ředitel Roman Koudele považuje současnou napjatou atmosféru v lázních za uměle vytvářenou. Podle některých nejmenovaných lázeňských zaměstnanců však ze všeho nejvíc připomíná psychologický teror:

"Jsou tam dvě skupiny lidí," říká ředitel. "Jedna změnám z různých důvodů nefandí a nepodporuje je, druhá je naopak vítá, protože si uvědomuje, že práce může být daleko zajímavější, kvalifikovanější a podobně. A vzniklé fámy? No, ty samozřejmě vytvářejí ti, kteří ať již dobrovolně nebo nedobrovolně z léčebny odešli nebo odcházejí."

Závěrem dejme slovo dnes již bývalému vedoucímu železnické léčebny Petru Ježkovi. Ten k současné situaci uvedl:

"Nejsem si vědom toho, že by někdo v minulosti vytýkal našim lékařům neobdobnost. Naše léčebna byla vždy jednou z těch, které pravidelně pořádaly konference o dětské mozkové obrně. Touto činností se kromě nás zabývala pouze dvě odborná zařízení v republice: Luže-Košumberk a Teplice. V Železnici je jedna z nejstarších léčeben v Evropě, která se specializuje na dětskou mozkovou obrnu, a do těchto dnů rozhodně neztrácí kontakt se světovou lékařskou vědou. Současná neutěšená situace vznikla především tím, že jsme měli s panem ředitelem rozdílné názory na chod tohoto zdravotnického zařízení, jeho ekonomiku a způsob léčby dětí s mozkovou obrnou. Osobně si rozhodně nemyslím, že právě tyto děti by měly dostávat méně odborné péče, lásky a pozornosti náš všech, kteří jim umíme v jejich nelehké situaci jakýmkoli způsobem pomoci."

10. Nové noviny ze dne 4. 6. 1999, č. 22, str. 4

„Pouto s léčebnou je nerozlučné“

Železnice: Ani rozdíl více než dvou desetiletí, která dělí některé bývalé pacienty železnické léčebny od pobytu v jednom z nejstarších lázeňských zařízení tohoto typu v Evropě, nezpřetrhal přátelská pouta mezi nimi a tehdejším personálem.

"Když už člověk někde stráví větší část nejdůležitější etapy svého života, období dospívání, nemůže se mu to jen tak vymazat z paměti. Vždyť nás tu naučili chodit, pomohli nám vrátit se do normálního života, to se opravdu zapomenout nedá. V místní léčebně jsem dohromady strávil asi tři a půl roku. Od svých pěti let jsem tu každý rok pobýval vždy několik měsíců v roce," svěřil se NN Miroslav Krupka, dnes poradce zahraniční firmy. Společně se svou ženou Zuzanou, třetí a půlletou dcerou a dalším z bývalých pacientů léčebny, Zdeňkem Bürgersteinem, navštívil minulý víkend své známé, kteří se jim v léčebně věnovali. Nedělní odpoledne strávili tentokrát u rehabilitační sestry Vlasty Hofmanové a Petra Ježka, donedávna vedoucího tohoto zdravotnického zařízení.

"Vlastičku pamatuju jako mladou holku. Když do léčebny začátkem 70. let nastoupila, nebyla o mnoho starší, než my, kteří jsme tam v té době byli jako pacienti," vybavuje si Miroslav Krupka vzpomínky na dobu před téměř třiceti lety. I přes zdravotní hendikep, způsobený dětskou mozkovou obrnou, se mu dnes daří, stejně jako Zdeňku Bürgersteinovi, který je soukromým podnikatelem. Do Železnice se oba, a nejen oni, jak potvrdila Hofmanová, vrací i několikrát do roka. "Snažíme se pravidelně navštěvovat všechny lidi, kteří nám tehdy pomohli, kteří se o nás starali, a to i nad rámec svých povinností. Mnozí z nich jsou dnes už v důchodovém věku, ale to nevadí," říká Bürgerstein. Spolu se svým přítelem prý nepatřili zrovna mezi nejhodnější, sami oba přiznávají, že se natropili řadu rošťáren. "I přes přísný zákaz jsme například chodili za holkama na Přístavbu, kde bylo dívčí oddělení". Dnes na tu dobu vzpomínají s úsměvem. Pobyt v Železnici však neměl jen příjemné stránky. "Někdy s námi zacházeli velice tvrdě, aby nás přinutili chodit," připustil Krupka. "Byli jsme děti, a to, že nás ze začátku vozili na kolečkovém křesle, bylo velice pohodlné. Přinutili nás k rehabilitaci, učili nás být samostatnými, tehdy se nám to nelíbilo, ale dnes jsme jim za to vděční," dodal.

Příští měsíc pořádají sraz bývalých pacientů léčebny v nedalekém ranči Na Kamenci. Srazy, jichž se pravidelně účastní dvě až tři stovky lidí, se konají vždy jednou za pět let. Letos půjde poprvé o soukromou akci, protože jejich dosavadní garant a organizátor - Janské Lázně, pod které železnické zařízení spadá - tradici ukončil. Právě na předchozím setkání se poznali Zuzana a Miroslav Krupkovi. "Nejsme jediný pár, který se touto cestou seznámil," říká Zuzana Krupková. "Pokaždé si připomeneme i naše kamarády ze zahraničí, i když se už nestýkáme," dodal její manžel. Prestíž léčebny totiž už záhy po jejím vzniku překročila hranice republiky, v minulosti zde byly hospitalizovány děti i z jiných zemí. "Mezi námi nebyl žádný rozdíl, ani jazyková bariéra. Plynule jsme tehdy přecházeli z němčiny do italštiny a zpět do češtiny," uvedl Krupka a jen namátkou jmenoval bývalé pacienty z Hamburku, Berlína, Udine či z Vídně. Zvláště rád vzpomíná na Ibrahima z Kuvajtu, který patřil k jeho nejlepším kamarádům.

11. Nové noviny ze dne 26. 11. 1999, č. 47, str. 2

Budoucnost lázní se odvine od výsledku sporu o restituční nárok

Železnice: Atmosféra nejistoty, ve které se už několik let nachází dětská léčebna v Železnici, nemá konce. Další budoucnost lázní se odvíjí od soudního sporu o restituční nárok na nejstarší budovu tamního areálu, o kterou zažádali její původní majitelé.

Oprávněnost nároku zkoumá už sedmým rokem soud, a ani letos se personál spolu s pacienty konečného verdiktu nedočkají. Železnická léčebna, kde se už téměř padesát let věnují pacientům s dětskou mozkovou obrnou, spadá pod dosud státní podnik Janské Lázně. Jejich právní zástupce Jiří Humňal se k případu zatím odmítá vyjádřit. "Vedení lázní se rozhodlo, že dokud nebude celá záležitost pravomocně ukončena, tak se k případu nebude nikdo ze statutárních zástupců vyjadřovat. Informace, které bychom poskytli mimosoudně, by mohly spor ovlivnit," řekl.

Ani stanovisko druhé strany se NN nepodařilo získat, bezúspěšně jsme se pokoušeli několikrát telefonicky spojit s pražskou advokátní kanceláří bratří Křečků, která hájí zájmy restituentů: podle našich informací se dnes o kdysi hotelovou část komplexu hlásí paní Bauerová.

Kauza je v současnosti opět u Okresního soudu v Jičíně, minimálně do konce roku však zatím žádné stání v této věci nařízeno nebylo. "Kdy se případ začne znovu projednávat, nezáleží v tuto chvíli na nás, ale na Ústavu

soudního inženýrství v Brně, od kterého čekáme výsledky revize znaleckého posudku," uvedl soudce okresního soudu Jiří Cerman. Revize znaleckého posudku, který je celkově už druhý, má být podle zástupce ředitele brněnského ústavu Miroslava Kleduse dokončena na přelomu roku. "Poté se ještě uskuteční oponentní řízení v rámci ústavu, které by nemělo trvat déle než čtrnáct dní. To znamená, že zpět do Jičína zašleme podklady zhruba v polovině ledna," připouští Kledus.

Restituentka se především snaží prokázat, že hotel, který je nejstarší budovou areálu, nebyl v minulosti nikdy součástí lázní. Sezónní slatinné lázně v Železnici zahájily svou činnost už po roce 1905.

Zachování provozu léčebny, u jejíhož zrodu stál v roce 1953 také uznávaný neurolog Ivan Lesný, si přeje i současná radnice. "V zájmu obce je, aby tradice této léčebny nebyla přerušena," zdůraznila starostka Olga Jakubcová. Situaci sleduje i přednosta Okresního úřadu v Jičíně Jiří Vitvar. "Důležité je, aby léčba pokračovala, otázkou zůstává, jaký verdikt vyřkne soud. Domnívám se, že ať už bude jakýkoliv, hlavně, když rozhodne co nejdříve. Přetrvávající nejistota je ze všeho nejhorší," sdělil Vitvar.

Existenci léčebny by mohla ovlivnit také zatím pozastavená privatizace Janských Lázní, k níž mělo původně dojít formou přímého prodeje v loňském roce. (jn)

12. Nové noviny ze dne 20. 10. 2000, č. 42, str. 2

Pocity má jako kdokoliv jiný, jen jeho způsob života se poněkud liší

Železnice: Je mu sedmnáct let, obléká se podle současné módy a poslouchá populární skupinu Buty. Osobnost mladého muže dotváří také náušnice, u mnoha jeho vrstevníků nezbytný doplněk. A přesto se od nich na první pohled liší, ale ani zdaleka ne tolik, jak si možná mnozí myslí.

Kamil Fousek, který bydlí nedaleko Českého Krumlova, tráví tyto dny spolu s dalšími pacienty v Dětské léčebně v Železnici. Diagnóza zní: dětská mozková obrna dyskinetické formy, která se projevuje mimovolnými pohyby rukou, obličejem a dalších částí těla. Kamil se musí vyrovnávat s vrozeným handicapem, který mu brání v běžném způsobu života, třeba i ve verbální komunikaci, a vzdálenosti musí překonávat na vozíčku. Ale i přes těžké postižení zvládne řadu věcí, o svět ve svém okolí jeví zájem s přirozenou vitalitou, že by mu ji mohl závidět kdokoliv z nás. Svědčí o tom například i jeho vlastní eseje, které píše, což u vrstevníků v jeho věku není právě obvyklé

"Nevím, zda si ostatní zdraví lidé dokáží představit, co vlastně postižený člověk cítí. Obvykle vidí jen tu fyzickou stránku, kterou možná politují, ale přitom ani netuší, že se v nitru takového mladého kluka odehrává normální život. Prostě pocity, které má snad každý v jeho věku," říká Zuzana Kynčlová z mateřské školy při Dětské léčebně v Železnici, která zná Kamila Fouska od jeho tří let, tedy od chvíle, kdy do lázní poprvé nastoupil.

Už po dvou letech pravidelného několikaměsíčního pobytu v léčebně se díky rehabilitačním cvičením naučil sám vzeprít do pokleku, a tím se mu poprvé otevřel pohled na svět z úplně jiné perspektivy. Později zvládl také chůzi, i když kvůli špatné koordinaci nestabilní, tedy s dozorem rehabilitačních pracovníků nebo rodičů. Dnes je Kamilovi sedmnáct let a chodí do sedmé třídy základní školy, přestože by bez větších problémů zvládl učivo vyššího ročníku. "Vzhledem k tomu, že má svůj handicap spojený s mimovolnými pohyby, tak ho, bohužel, pravděpodobně někteří, v uvozovkách odborní pracovníci, nechali zařadit do zvláštní školy, i když mentálně má rozhodně na víc," poukazuje Kynčlová s trpkostí na současný stav ve školství.

Ve volném čase chodí Kamil do kina, navštěvuje keramickou dílnu a v poslední době začal psát poezii. "Oni to nejsou ani tak básně, jako spíš eseje, ke kterým mu tvoří ilustrace jeho kamarád z domova," říká Dana Kyselová, jež Kamila zná také už několik let a pomáhá mu přenášet věty na papír. Verše jsou zrcadlem do jeho duše, jejich prostřednictvím se vyrovnává se svou samotou, s touhou mít někoho rád. Nebojí se odhalit své city, reaguje v nich i na pohledy lidí, s kterými se setkává.

Jako dospívající muž začíná uvažovat o tom, že by se rád osamostatnil, aby nebyl závislý jen na své rodině. Jednou z možností jsou takzvané chráněné domovy nebo dílny, ovšem v blízkosti jeho bydliště zařízení takového typu není. "Smutnou skutečností bohužel je, že chráněných bytů je v republice obecně velký nedostatek. Jedno z mála sociálních zařízení funguje v Českých Budějovicích, a podle posledních informací má Kamil naději, že by mohl být přijat. Prací by si tam mohl také přivydělat na kapesné, především by ale získal pocit, že je tady na tom světě něco platný, a že není odkázán jen na nějaký ten peníz ze sociálních dávek, a že může vytvořit třeba něco pěkného pro radost nám ostatním," tlumočí Kamilovy názory Zuzana Kynčlová.

Kamilovým největším přáním je nyní počítač s klávesnicí upravenou pro hrubou motoriku, který by mu umožnil plynule komunikovat se svým okolím.

13. Prochoroviny, Jivínský Štefan – zvláštní vydání, leden 2001

Zuzana Kynčlová

Učitelka mateřské školy při Dětské lázeňské léčebně v Železnici. Vysvětlení pro její nominaci by bylo hluboce lidským příběhem o podpoře handicapovanému mládí. To ona upozornila na sedmnáctiletého pacienta léčebny Kamila Fouska, který jezdí na Jičínsko už od svého batolecího věku. To ona poslala k lidem a zástupcům sdělovacích prostředků jeho tvorbu. Kamil nemůže kvůli svému postižení chodit, ale také srozumitelně hovořit ani psát. Zuzka, podporována svou kolegyní z mateřské školy, představila redaktorům, a tím i veřejnosti, tohoto mladého muže, a tím nám všem poodkryla svět lidí, kteří mají viditelné tělesné handicap, ale jejich duše je stejná jako naše, stejně jako jejich přání a tužby. Díky jejímu citlivému upozornění Kamil pocítil plnohodnotnost svého života, své další možnosti, poznal nové lidi a kontakty, které například v případě Literárního kroužku v Jičíně budou určitě pokračovat dál a snad obohatí i jeho další život.... Zuzka je nejen velmi citlivá bytost, ale jak jistě z uvedeného vyplynulo, chce a umí pomoci a povzbudit... Děkuji jí za Kamila i za sebe, protože i mně, jako nominátora v lecčem poopravila obzor mého vidění. (VM)

Nemáme čas být sami sebou, máme jen čas být šťastni.

A. Camus

14. Prochoroviny, Jivínský Štefan – zvláštní vydání, leden 2001

Kamil Fousek

Ačkoliv není původem z okresu Jičín, ale žije u Českého Krumlova, má tady svůj druhý domov, protože s železničnou léčebnou je spjat už od malička. Dojíždí sem na několik měsíců dvakrát ročně, a právě letos se podařilo objevit jeho básnickou tvorbu, které objevitelé říkají eseje. Kamil je sedmnáctiletý handicapovaný mladík, (dětská mozková obrna, dyskinetická forma), který se nemůže zcela srozumitelně vyjadřovat. Jeho citově bohatý vnitřní svět odráží právě jeho tvorba, která se zřejmě objeví i v dalším almanachu Literárního kroužku. Malou brožurku mu už letos vydal další nominovaný Václav Franc. Má název Masky, z edice Profily. Hodnota těchto básní je nejen v tom, že v ní Kamil nachází nový rozměr svého života, ale pro širokou veřejnost hlavně v tom, že se v ní nacházíme sami. Není to pro nás právě lichotivé setkání, ale je nesmírně důležité. (VM)

15. Nové noviny ze dne 2. 2. 2001, číslo 5, str. 2

Léčebna stále čeká na verdikt

Dětská lázeňská léčebna v Železnici stále čeká na rozhodnutí soudu, který by měl potvrdit, či zamítnout oprávněnost nároku na restituci.

Železnice, Janské Lázně: Ani po osmi letech není jasné, jaký bude osud Dětské lázeňské léčebny v Železnici. Téměř deset let trvající spor o nejstarší část dnešního lázeňského komplexu, na níž začátkem minulého desetiletí uplatnil nárok restituent, nepřinesl do této chvíle výsledek.

Kauza se v minulém roce podle našich informací opět přenesla z okresního na krajský soud. Stalo se tak poté, co se proti rozhodnutí jičínského soudu odvolaly Státní léčebné lázně Janské Lázně, jejichž součástí je železničká léčebna. Novým Novinám to potvrdil ředitel státního podniku Roman Koudele. "Podle našeho právníka obsahovalo rozhodnutí okresního soudu určitá závažná pochybení," zdůvodnil Koudele, proč se lázně odvolaly k vyšší instanci v Hradci Králové.

Okresní soud v Jičíně počátkem minulého roku čekal na výsledek revize znaleckého posudku, který vypracoval Ústav soudního inženýrství v Brně. Ten měl především posoudit, zda nejstarší objekt areálu léčebny, někdejší hotel, byl v minulosti součástí tamního lázeňského zařízení, či nikoliv. Právě na tomto bodu je postavena žaloba restituenta, který o tuto budovu usiluje. Případné oddělení prostředního článku by bylo podle ředitele lázní komplikované, protože za dobu uplynulých desetiletí došlo k propojení objektu inženýrskými sítěmi s novějšími křídly, kde se nachází třídy speciální školy a rehabilitace.

Připustil, že tím, jak se prodlužuje přetrvávající nejistota, narůstají komplikace v léčebně. "Není to stav, který by jakkoliv omezoval léčbu pacientů, ale způsobuje nám to problémy hlavně z toho důvodu, že nemáme možnost vzhledem k probíhajícímu sporu do léčebny v Železnici investovat. Stále se oddaluje celková

rekonstrukce, která si vyžádá nejméně deset milionů korun. Provoz dnes funguje i díky porozumění některých státních orgánů," poznamenal Koudele.

V Železnici je v současnosti zaměstnáno pětadvacet odborných a dalších pracovníků, kteří se starají o pacienty s dětskou mozkovou obrnou od předškolního věku po osmnáctileté. Zájem o umístění do zdejšího zařízení v porovnání s minulými lety poklesl. V současnosti je kapacita léčebny naplněna zhruba z pětašedesáti procent.

16. Nové noviny ze dne 27. září 2002, číslo 38, str. 1 a 2

Vedení Janských Lázní zavřelo dětskou léčebnu Železnice, Janské lázně. Dětská léčebna v Železnici po padesáti letech končí. K uzavření známého léčebného zařízení, které se od roku 1953 specializuje na pacienty s dětskou mozkovou obrnou, přistoupily státní léčebné lázně Janské Lázně poté, co prohrály restituční spor o nejstarší část tamního komplexu. Prostřední a původní hotelová část lázní, tzv. Valdštýnův dvůr, má nyní už nového majitele.

Právě dnes Železnici opouštějí poslední pacienti, a ke 30. září budou propuštěni téměř všichni zaměstnanci, kteří již v pondělí podepsali dohodu o rozvázání pracovního poměru. Potvrdil to ředitel Janských Lázní Roman Koudele.

"K uzavření léčebny vedlo více okolností. Jednak je to restituce, museli jsme vrátit původní část objektu lázní, ale minimálně stejně důležitým hlediskem byl i nízký zájem o pobyt v léčebně. Počet návrhů v poslední době klesl natolik, že se provoz propadl do ztráty", tvrdí ředitel. Zdejší lázně fungovaly v nejistotě už několik let. Provoz léčebny silně poznamenal deset let trvající restituční spor, ale například i radikální personální změny ve druhé polovině 90. let a celkové zpřísnění režimu uvnitř zařízení, což prosadilo vedení Janských Lázní, aniž by více zohlednilo přání rodičů nejmenších pacientů.

Přesto nikdo ze zaměstnanců neočekával, že provoz léčebny bude ukončen takřka ze dne na den. Nové místo si tak musí hledat bezmála padesát lidí, především rehabilitační pracovnice a střední zdravotnický personál. Jejich zklamání je velké, žádná z nich však nechce o situaci říci cokoli bližšího. Ředitelka Úřadu práce v Jičíně Zuzana Lišková odhaduje, že nové uplatnění bude řada žen v regionu hledat jen velmi obtížně. "Většina rehabilitačních středisek byla již v minulých letech zprivatizována a jejich personální stav je dlouhodobě stabilizován. Za této situace nebude snadné sehnat nové místo v oboru, předpokládá Lišková.

Zklamání zavládlo i na obecním úřadě, radnice totiž do poslední chvíle doufala, že léčebna, která se v minulosti těšila velkému zájmu zahraniční klientely, zůstane zachována. Jak se bude vyvíjet situace v Železnici dál, není momentálně jasné. Roman Koudele zatím jen potvrdil, že smlouva s restituentem o vydání nemovitosti byla uzavřena, a že v majetku státního podniku nadále zůstává novější přístavba, kterou tvoří dvě křídla propojená s historickou budovou. O jejich dalším využití prý ještě není rozhodnuto.

"Kvůli vleklému restitučnímu sporu jsme také do areálu nemohli investovat. Pokud by měla být léčebna v Železnici nadále provozuschopná, její úpravy by si vyžádaly velké náklady," zdůraznil Koudele.

Ačkoliv lázně evidují ještě několik návrhů na umístění pacientů do Železnice, jejich rodičům nabídnou, že je odléčí přímo v Janských Lázních, kde je kapacita dostatečná. "Žádný pacient nebude poškozen", ujistil ředitel. Někteří ze zaměstnanců, kteří si nepřáli být jmenováni, však odmítají, že by nebyl zájem o pobyt v místní léčebně, byť sami přiznávají, že poslední období bylo o něco slabší. Nicméně jsou přesvědčeni, že pokud by fungovala přijímací kancelář přímo v Železnici, kapacita zařízení by se bez větších problémů naplnila.

Provoz v těchto dnech nekončí jen v samotné léčebně, ale i ve speciální základní a mateřské škole, které s ní byly úzce propojeny. Handicapované žáky, kteří do školy dojíždějí z blízkého okolí, čeká změna prostředí. Docházku nejspíš plynule zahájí na některém ze školských zařízení okresu Jičín. (JN)

17. Učitelství č. 46/2002

Lázeňské tanečky. O dětech zrušené školy.

Vážený pane redaktore,

mám dva syny s progresivní metabolickou vadou. Mají kombinované postižení, jsou žáky pomocné školy. Oba chodí do Speciální ZŠ při DLL v Železnici. Počátkem října lázně ukončily svoji činnost a na konci ledna bude zavřena i škola. V polovině října mi ředitelka školy sdělila, že pro mé děti nemá umístění. Nabídla nám speciální školu v jiném městě nebo individuální plán typu – třikrát týdně dvě hodiny konzultací v jičínské zvláštní škole. Obě varianty se mi zdají nevhodné. Nechci nic jiného, jen to, aby moje děti mohly pokračovat v povinné školní docházce nedaleko místa bydliště.

Iva Benešová

Sít škol není zakonzervovaný a neměnný systém. Čas od času se stane, že někde škola zanikne. Úkolem všech zúčastněných by ale mělo v takovém případě být, aby děti co nejjednodušším a nejklidnějším způsobem přešly do školy jiné. A to se ve škole v Železnici ne zcela povedlo.

Překvapení: ve škole jsou děti!

Na začátku 90. let mívala škola až 90 žáků. Škola se rozšiřovala, musely se přistavovat učebny. Začátkem letošního roku v léčebně nebyly žádné děti, o prázdninách v ní byla karanténa, vzpomíná ředitelka školy Marcela Bacílková. Nové děti se v lázních nepřibíraly, do školy však chodilo 16 místních dětí s nejrůznějším kombinovaným postižením. Ještě v srpnu připravovala M. Bacílková výroční zprávu školy. Chtěla, aby její součástí byla i představa vedení lázní o další spolupráci. Náměstek ředitele jí prý přezíravě řekl – napište si tam, co chcete. Že je mu to jedno...

„Na konci září pracovníci léčebny dostali výpověď, pět platů odstupného a ještě ten den odešli,“ říká ředitelka. Škole ani zřizovateli ale oficiálně nikdo nic neřekl, jen předali ředitelce výpověď z nájmu. A překvapeně zjistili, že ve škole jsou nějaké děti. „Neskutečnou sumu“, kterou chtěli za nájem, nakonec právníci lázní a kraje usmlouvali na rozumný nájem do konce pololetí. „Po jednání s krajem s námi začali pracovníci lázní jednat lépe,“ hodnotí M. Bacílková.

Ve školství se takhle nejedná

„Škola byla původně zřízena proto, aby sloužila lázeňským dětem. Těch ale bylo v posledních letech málo, do školy chodily i děti z místa, které péči této školy potřebovaly,“ vzpomíná radní Královéhradeckého kraje Ladislav Vrba. Budova školy je lázní, které vypověděly nájemní smlouvu. Děti musí přejít do jičínských a dalších škol.

Vedoucí odboru školství Krajského úřadu Královéhradeckého kraje Eva Stehlíková potvrdila, že vedení lázní jim řeklo: „...bez ohledu na to, co my na to...“, že posledního ledna ukončí nájemní vztah ke škole. „To musíme respektovat,“ říká E. Stehlíková. Dávají tedy návrh na vyřazení školy ze sítě. Proběhla ústní jednání mezi krajem a městem Jičín, s ředitelkou zvláštní školy, vše se bude muset ještě zformulovat písemně.

I kraj se o zrušení dozvěděl až ke konci září. „Není to férové,“ hodnotí přístup lázní vedoucí odboru školství s tím, že ve školství se takhle prostě nepostupuje. Jako by si lázně neuvědomily, že nejednají s výrobním podnikem, pro který je duben jako září, ale se školou, kde zářím začíná školní rok – pro děti i pro učitele.

Odkdy věděli o rušení léčebny?

Podle ředitele Státních léčebných lázní Janské Lázně Romana Koudeleho byla léčebna v Železnici několik let ve ztrátě, potíže vyvolávaly i privatizační spory, proto bylo rozhodnuto ji zavřít. To vše je pochopitelné. Vzniká však nezodpovězená otázka – kdy k tomuto rozhodnutí došlo. Ředitel Koudele mi sice navrhoval, abych do Janských Lázní přijel, že se mi bude věnovat „třeba celý den“, odpověď na tuto jednu otázku však neuměl nebo nechtěl dát. Přitom je pro situaci, která vznikla na škole, klíčová – jestliže věděl již v červnu či červenci nebo i srpnu, že bude léčebna zavřena, proč informaci v předstihu neposkytl lázeňské škole nebo jejímu zřizovateli – krajskému úřadu? To skutečně nikoho nenapadlo, kolik problémů zejména dětem – postiženým dětem! – a jejich rodičům přinese oznámení o zrušení školy po jednom měsíci výuky? Jak stresovou situaci pro ně bude přechod do jiné školy v polovině školního roku? A to nemluvím o komplikacích (pracovních i osobních), které toto rozhodnutí přineslo lidem ze speciální školy v Železnici i ze Zvláštní školy v Jičíně, která většinu dětí přebere. Je zvláštní, jak často by se dalo odložením masky profesní povýšenosti, partnerským přístupem a včasným poskytnutím potřebných informací předejít vzniku některých problémů.

Proč o tom víc mluvit...

Zvláštní škola Soudná v Jičíně, kterou doposud zřizovalo město (jež ji nyní zřejmě předá kraji), slíbila, že se o „jičínské“ děti postará. Těch bylo dvanáct. Čtyři další odešly jinam, většinou do svých kmenových škol, což ne vždy je ideální řešení, zvláště když z ní jeden chlapec odcházel před časem prý kvůli šikaně... Nejdřív se mluvilo o dětech ze zvláštní školy, kapacita tamějších pomocných tříd již byla naplněna. Ředitelka jičínské zvláštní školy Alena Pechová však vyšla jak lázeňské škole, tak kraji jako zřizovateli, a v neposlední řadě rodičům, vstříc. Škola uprostřed roku uzpůsobí složení tříd a počty žáků v nich, postará se o většinu dětí (i o děti pisatelky dopisu) a převezme i jejich učitele. „Samozřejmě, že to znamená organizační změny i práci navíc, ale víme, že to udělat musíme, proč o tom víc mluvit,“ řeší situaci s přehledem A. Pechová. Přiznává, že mohou vzniknout problémy – větší počet dětí ve skupině, přesun několika dětí mezi skupinami, vytvoření dvou nových tříd; tomu všemu se zvláště mentálně postižené děti obtížně přizpůsobují, přináší to víc práce i učitelkám. „Zvládneme to,“ je si jistá ředitelka Pechová. Kéž by všichni přistupovali k tomuto problému jako ona, shodují se maminka dvou těžce postižených chlapců i ředitelka zanikající lázeňské školy. (Radmil Švancar)

18. Deník Právo, listopad 2002

Děti po obrně již k Jičínu jezdit na léčení nebudou

Léčebna pro děti postižené obrnou, která v Železnici u Jičína fungovala od začátku 50. let, ke 30. září skončila svůj provoz. O jejím zrušení rozhodlo vedení Státních léčebných lázní Janské Lázně, údajně pro malý zájem pacientů. V některých letech se tam léčilo až 90 malých pacientů.

Bylo to překvapení

Vedoucí referátu zdravotnictví Okresního úřadu v Jičíně Hana Hvězdová uvedla, že o likvidaci léčebny se dozvěděla ze sdělovacích prostředků. "Oficiálně nám to nikdo neoznámil. Považovala bych to minimálně za slušnost," řekla Hvězdová.

Podobně dopadla starostka Železnice Olga Jakubcová (nezávislá). "Vím, že žádný zákon to řediteli lázní nenařizuje, ale pokud se v obci ruší zařízení, které je tu významným poskytovatelem pracovních příležitostí, měla by o tom být radnice informována," řekla Jakubcová Právu s tím, že v léčebně pracovalo na třicet lidí, většinou se speciálním vzděláním. "Poslední roky léčebna v podstatě odmítala s obcí komunikovat, zatímco před tím byla desítky let s obcí velmi propojena a všichni jsme se vzájemně znali," doplnila.

Při léčebně funguje speciální škola, sloužící k výuce nejen pacientů léčebny, ale i dětí z okolí, které potřebovaly výuku přizpůsobenou postižením. Její další osud je závislý na dalším osudu léčebny. Jakubcová uvedla, že obec doufá, že provoz léčebny bude obnoven ve formě nestátního léčebného zařízení. "Zatím máme příslib zřizovatele, že škola bude fungovat minimálně do konce prvního pololetí školního roku a případně i celý rok.

Existuje zájemce o provozování léčebny, stejně jako ochota restituenta mu prodat svou část majetku. Obec to rozhodně podporuje a všemožnou pomoc nám slíbil i Okresní úřad," řekla Jakubcová.

Názory na zrušení se liší.

Jičínský okresní přednosta Jiří Vitvar se při zjišťování důvodů ukončení provozu v Železnici dověděl od ředitele Státních léčebných lázní Janské Lázně Romana Koudele, že je tam m. j. málo pacientů a restituent budovy s dalším provozem nesouhlasí. "Jak jsem zjistil rozhovory s různými lidmi, jde zřejmě o uměle vytvořenou situaci. Restituent se naopak všude vyjadřuje v tom smyslu, že má zájem na zachování léčebny," zdůraznil Vitvar. Vyzdvihl pozitivní zkušenosti z letitého fungování zařízení a připomněl, že problémy nastaly až před několika roky, a to zřejmě mezi léčebnou v Železnici a centrálním pracovištěm v Janských Lázních. "To byla pravděpodobně věc managementu, ale co se týká odborného personálu a spokojenosti pacientů, tak to bylo v Železnici vždycky hodnoceno mimořádně vysoko," dodal přednosta.

Ředitel Koudele Právu potvrdil, že klíčovým důvodem pro jeho rozhodnutí o zrušení provozu byl malý zájem pacientů. "Navíc desetiletý restituční spor způsobil, že jsme neměli možnost do léčebny investovat. Dnes by vyžadovala velké investice," řekl. Odmítl, že by restituenti usilovali o zachování lázní. "Přestože ministerstvo zdravotnictví jim slíbilo, že tam schválí provoz nestátního zařízení, od začátku května se s námi ani nepokusili kontaktovat," uvedl. (Jiří Bednář, zdroj: deník PRÁVO)

19. Noviny Jičínka ze dne 3. 11. 2002

Lázeňský provoz v dohlednu?

Dlouholetý spor o majetkové vypořádání v železnické léčebně skončil. Tento týden byly dořešeny vztahy. Rodina restituentů chce obnovit chod zařízení v co nejkratší době.

Soudní spor o vydání budov železnické dětské léčebny vedli zástupci restituentů více než deset let. Právě v posledních dnech roku byl vleklý problém konečně dořešen.

Železnice: Světoznámá léčebna byla využívána pacienty také ze zahraničí, provozovaly ji Státní léčebné lázně, státní podnik v Janských Lázních. Syn Gabriely Bauerové vznesl u soudu restituční požadavek na vydání jejich majetku před více než deseti lety, a s ujištěním, že hodlá i nadále zachovat provoz léčebného zařízení.

Léčbu chtěli zachovat

„Snažili jsme se dohodnout s provozovatelem, že budovy a pozemky, které nám náleží pronajmeme za únosnou cenu. Naší snahou bylo především zachovat nepřetržitý provoz léčebny, přestože právě naše rodina byla obviňována, že se snažíme lázně zlikvidovat a uzavřít,“ říká Jan Bauer. Byly to právě Janské Lázně, kdo léčebnu náhle k poslednímu září loňského roku uzavřel; zaměstnanci se dozvěděli pouze týden předem, že

jejich zaměstnání zde skončí. A to i přesto, že s ministerstvem zdravotnictví byla uzavřena dohoda, že předání majetku restituentům bude provedeno způsobem, který by nenarušil plynulý provoz léčebny.

Ztrátový provoz lázní?

„Byli jsme nuceni tento krok učinit, protože provoz v dětské léčebně byl ztrátový a nemohli jsme již dále nést tyto náklady,“ tvrdil po uzavření státního podniku Roman Koudele. Proč však ani potom nejevili žádnou snahu o schůdné převedení státního majetku, přestože zařízení již nepotřebovali, je podivné.

„Provoz léčebny byl úmyslně přiveden ke krachu, mám pro toto tvrzení dost důkazů, a přerušení provozu bylo záměrem, jak další pokračování co nejvíce zkomplikovat,“ tvrdí Bauer. Právě od roku 1999 byl zaznamenán propad ziskovosti provozu léčebny, po zrušení příjímácké kanceláře v Železnici byli pacienti odléčeni v Janských Lázních a změna

místa léčby jim byla zdůvodněna tím, že v Železnici nejsou volná místa, což nebyla pravda.

Jednání se zájemci

Obnovení provozu bude v každém případě náročné. Rodina restituentů, to je Jan Bauer a jeho bratranec David Cihla, který v současné době žije ve Švýcarsku, nemají zájem sami léčebnu provozovat. Jsou však ochotni vyjít vstříc případnému zájemci za přijatelných podmínek.

„Již jsme vedli určitá jednání, ale konkrétní dohoda zatím uzavřena nebyla, protože až doposud nebylo stále jisté faktické vydání našeho majetku,“ říká Jan Bauer.

V poslední dny končícího roku však byly podepsány příslušné smlouvy – jednak o předání státního majetku lázní d správě Okresního úřadu v Jičíně, i dohoda o převzetí majetku restituenty. Zápisu do katastru nemovitostí by tedy již nemělo nic bránit, a bylo otázkou několika posledních týdnů, zda se všechna jednání uskuteční do doby, než budou okresní úřady zrušeny.

Hra o čas

„Pak by bylo administrativní řízení daleko složitější, věc by musela být postoupena přes krajský úřad Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových v Praze a řízení by se opět prodlužovalo, říká přednosta bývalého okresního úřadu Jiří Vitvar, který se v této věci aktivně angažoval až na ministerstvu.

Nyní během ledna budou vedena konkrétní jednání o obnovení provozu – k tomu bude potřeba finanční částka v řádu milionů korun. Avšak Jan Bauer je optimistou:

„Již koncem ledna budeme vědět více!“ (Alena Kaňková)

20. Železnický zpravodaj, č. 1/2003, ročník XXII., vydává obec Železnice

Jsou léčebna a lázně historií?

Dramatické uzavření léčebny koncem září minulého roku postihlo toto, pro Železnici významné zdravotnické zařízení, na prahu dvou významných výročí, spjatých s jeho léčebnou a lázeňskou činností. Právě před 100 lety, v roce 1903, byla zahájena pod vedením stavitele J. Jakubce výstavba lázeňského objektu pro léčbu pacientů s poruchami pohybového ústrojí, který byl následujícího roku dokončen a 24. července uveden do provozu. Tomu předcházela ovšem delší příprava již od roku 1894 po založení Společenstva s omezeným ručením „Železnické lázně pod horou Tábořem“. Iniciátorem celého podniku a prvním majitelem lázní se stal tehdejší železnický poštovník Jan Vondrák.

Stoupající lázeňský ruch přivedl později železnického rodáka ing. Antonína Zikmunda na myšlenku postavit budovu, která by odpovídala lázeňskému místu a stala se zároveň střediskem místního spolkového života. S její výstavbou podle plánů pražských architektů V. Weyrycha a V. Pikla bylo započato v roce 1905, dokončena byla v roce 1907 a jako hotel s názvem „Valdštýnův dvůr“ sloužila do roku 1953. Tehdy byl celý komplex lázní a hotelu, již dříve znárodněný, přeměněn na léčebnu pro děti s různými mozkovými poruchami hybnosti (první svého druhu ve střední Evropě).

Skončila tak půlstoletá éra rašelinných lázní. U kolébky dětské léčebny stáli přední čeští neurologové v čele s akademikem Hennerem a prof. Vojtou a Lesným.

Dne 19. února 1953, t. j. před 50 lety, nastoupili do léčebny dětské pacienti. Od února 1957, kdy nastoupili první zahraniční pacienti, léčili se pak v Železnici během dalších desítek let stovky cizinců. Již v letech 1954 - 1955 byla léčebna značným nákladem renovována a vybavena moderními přístroji. Velká investiční proběhla v letech 1957 – 1962 (přístavba léčebny, nástavba prvního patra nad budovou lázní, výstavba kotelny, vybudování vodovodní a elektrorozvodné sítě, kanalizace a rekonstrukce svobodárny).

V 80. letech minulého století léčebna disponovala 125 lůžky, a její kapacita vrostla ve srovnání s rokem 1953 o více než 100 %. V té době proběhla také výstavba školního pavilonu.

V listopadu 1991 přinesly Pojizerské listy obsáhlou stať o léčebně s názvem „Děti mají šanci“. Dne 3. ledna 2003, poté, co restituenti definitivně získali dva nejstarší objekty tohoto zařízení (lázně a hotel) bez toho, že by stát uplatnil nárok na úhradu jejich zhodnocení během minulých let, vychází (tentokrát v týdeníku Nové noviny) znovu článek nadepsaný: „Dětská léčebna má šanci na znovuoobnovení provozu.“ Kéž se tato poslední proklamovaná šance promění ve skutečnost, aby mohla pokračovat odborná a obětavá práce pro postižené děti. Lékaři a personál léčebny tuto péči během předchozích padesáti let prokázali. Stala se v pravdě tradicí. (Jiří Rybář)

21. Nové noviny ze dne 30. 9. 2005

Vlastník bývalé léčebny žaluje stát ve Štrasburku o miliony

Kdysi vyhlášené rehabilitační zařízení v Železnici bylo vedením Státních léčebných lázní zavřeno přesně před třemi lety. Historická část léčebny, která byla vrácena potomkům původních vlastníků, je od té doby nabízená k prodeji či pronájmu. Novější budovy v areálu, především bývalá speciální škola, patří nyní do správy Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových.

Železnice: Řadu let trvající restituční spor o areál dnes už bývalé dětské léčebny v Železnici má nečekanou dohru, a to evropského soudu. Na něj se obrátil Jan Bauer, potomek původních vlastníků lázní, který se rozhodl zažalovat stát za úmyslné průtahy ve věci restituce, a jako náhradu požaduje milion eur, přibližně třicet milionů korun.

Bauer ke přesvědčení, že mu soudní dvůr ve Štrasburku dá za pravdu. Že za zbytečné průtahy při vydání majetku a tím způsobenou finanční a morální újmu bude muset český stát zaplatit.

„Vzhledem k tomu, že přes deset let trvající soudní spor, který se dlouho nemohl dobrat žádného výsledku, a dva roky u krajského soudu leželo odvolání, kde ho podle nás zbytečně zdržovali, tak si myslím, že rasance je poměrně vysoká,“ míní Bauer. „Před časem nás ze Štrasburku vyzvali k doplnění některých podkladů, a teď čekáme na výsledek.“

Za viníky označuje soudní systém, ale díl viny na současném stavu podle něj mají i Státní léčebné lázně v Janských Lázních, pod které léčebna v Železnici patřila. Tvrdí, že svým přístupem se celou záležitost snažily všemožně komplikovat a zároveň učinily vše proto, aby provoz léčebny nebylo možné obnovit. „Chtěli jsme pokračovat v lázeňské tradici. Ovšem poté, co léčebnu kvůli údajné ztrátovosti uzavřeli, se naši snahu zatím naplnit nepodařilo,“ prohlásil restituent.

Jeho rodina historickou část lázní získala koncem roku 2002, kdy o jejím převodu rozhodl tehdejší přednosta okresního úřadu Jiří Vitvar. Od té doby se ale nový vlastník dosud marně snaží objekt prodat či pronajmout.

„Jsme připraveni jednat s kýmkoliv, kdo přijde s nějakým konstruktivním návrhem,“ tvrdí dnes Bauer. Právě otázka, co bude dál s někdejší léčebnou, která po roce 1953 díky speciální léčebné metodě (reflexní lokomoci) neurologa Václava Vojty získala světovou proslulost, zajímá místní mnohem víc než vzdálený spor ve Štrasburku. Asi jen málokdo ale věří, že se podaří na tradici navázat a že se sem začnou znovu sjíždět pacienti s mozkovou obrnou z tuzemska i zahraničí.

V něco takového už nevěří ani místní starostka Olga Jakubcová, která se však jen těžko smiřuje s tím, že dvouhektarový areál s budovami a velkým parkem už tři roky zeje prázdnotou. „Je to určitě velká škoda, protože léčebna měla prestiž, a hlavně zajišťovala pracovní příležitosti.“

Obec by podle ní pro budovy využití našla, ale na to, aby je mohla koupit a poté investovala do její rekonstrukce, peníze nemá. „Ideální by mohl být například penzion pro seniory. To po těch letech vidíme jako reálné využití,“ protože potřeba takových zařízení tu je a stále vrůstá.

Pokud by však na to nepřišly mnohamilionové dotace, sami bychom si nemohli dovolit jít do něčeho tak nákladného,“ Podotýká starostka. Zároveň ale dodává, že obec v této věci zatím žádnou iniciativu nevyvíjela. (JN)

22. Bělohradské listy, časopis Bělohradu a okolí č. 2/2011 ze dne 25. 3. 2011, ročník XI.

Lázně v Železnici

Zřejmě vstupujeme do poslední kapitoly o zaniklých lázních v kraji ležícím od Zvičiny po Tábor. Jsou to lázně v Železnici.

Schválně uvádíme slůvko „zřejmě“, neboť je možné, že se objeví další lázeňská zařízení, která jsou dávno zaniklá, a tím zapomenutá. Pokud někdo takové zařízení zná a něco

o něm ví, budeme rádi, když nás a naše čtenáře s nimi seznámí. Nyní nám zůstanou jediné existující lázně v Bělohradě.

Ale vraťme se k Železnici. O zřízení lázní v Železnici se zasloužil místní poštovník Jan Vondrák, když jej napadlo využít zdejší ložiska léčivé slatinné zeminy rašelinného typu. Léčebnou zeminu zkoumal a vřele doporučil prof. Štolba. Tedy ne přímo rašeliny. Stavba první lázeňské budovy se datuje do let 1903 – 1904. Jan Vondrák ji tehdy vedl pouze dvě sezóny, v roce 1906 zemřel. Právě v tom čase vyrůstal na sousedním pozemku nový objekt honosného hotelu, který byl vznešeně nazván Valdštýnův dvůr. Postavit ho dal železnický rodák ing. Antonín Zikmund za 183.000 korun. Hotel byl otevřen v červnu 1907. Měl 20 pokojů a velký sál s jevištěm. Hotel to byl luxusní, a majitel jej dokonce inzeroval jako nejmodernější v Čechách. Byla k němu přistavěna budova, ve které se poskytovala lázeňská ambulantní péče. Léčily se zde především pohybové poruchy páteře, kloubů, revmatismus, gynekologické poruchy, srdeční vady a další. Leč přes dobrou pověst lázní se sem bohatá klientela sjíždět nezačala, a tak se provoz hotelu nevyplácel.

V roce 1912 ho majitel, ing. Zikmund, prodal se ztrátou za pouhých 63.000 korun pražské pojišťovací bance, která na něm měla značnou pohledávku. Budova chátrala. Za první světové války zde bylo ubytováno vojsko a váleční uprchlíci. Stejně tak za druhé světové války, kdy sloužila k podobným účelům.

Nový rozkvět lázeňství v Železnici, a s ním i bývalého Valdštýnova dvora, přišel po znárodnění, v 50. letech minulého století. V roce 1953 zde byla otevřena u nás (a zřejmě i ve střední Evropě) první lázeňská léčebna specializovaná na rehabilitační léčbu dětí s centrálními pohybovými poruchami, tedy především dětí postižených dětskou mozkovou obrnou.

Příčinou tohoto onemocnění, které nemá nic společného s infekční dětskou obrnou (poliomyelitidou), je porucha mozku vzniklá v období kolem porodu. Největší zásluhu na zřízení léčebny měl spolu se svými spolupracovníky prof. Ivan Lesný z pražské

Hennerovy neurologické kliniky, zakladatel dětské neurologie u nás, pozdější šéf kliniky dětské neurologie v Praze Motole. Ten až do svého vysokého věku do Železnice pravidelně dojížděl a konziliárně vyšetřoval děti. V zařízení se s velkým úspěchem

léčily děti od 3 do 15 let. Jezdily sem opakovaně na dvou až tříměsíční pobyt, některé i déle. Vzhledem k dlouhodobému pobytu musela samozřejmě u léčebny být zřízena

i základní škola a mateřská školka. Díky vyhlášeným léčebným výsledkům přijíždělo na léčebný pobyt mnoho dětí z ciziny. Hodně bylo dětí z Itálie, Rumunska, Bulharska, Ruska, Gruzie, Německa, Rakouska, ale i z arabských zemí a ze zámoří. Postupem času byla léčba rozšířena i na další poruchy centrální nervové soustavy, to znamená stavy po úrazech mozku, po zánětech mozku, po cévní příhodě mozkové apod.

V letech 1954 – 62 prošla léčebna nákladnou rekonstrukcí a byla rozšířena. Byla vybudována přístavba hlavní budovy, nástavba prvního patra, výstavba kotelny a další.

V 80. letech léčebna disponovala 125 lůžky.

Základem léčby byla léčebná rehabilitace, která využívala speciální metody léčebné tělesné výchovy. Nejvíce se používala tzv. Vojtova metoda, kterou propracoval a uvedl do praxe MUDr. Vojta, jeden ze spoluzakladatelů léčebny, který později odešel do Německa. Dobré výsledky přinášela i ergoterapie, to znamená léčba prací, kde se děti učily běžným denním činnostem, trénovaly obratnost rukou, vyráběly drobné předměty.

Z počátku se jako fyzikální příprava před vlastní rehabilitační léčbou používala místní slatinná zemina, ta se zahřívala horkou párou a přikládala na končetiny v podobě obkladů a zábalů. Později se ukázalo, že stejný účinek má i teplá koupel nebo teplé žerzejové zábalení, které se začaly používat místo slatinné zeminy. Děti si v léčebně osvojily cvičení, na konci každého pobytu dostali rodiče podrobnou instruktaž o léčebné tělesné výchově a pokračovali ve cvičení doma. Začátkem sedmdesátých let začala léčebna organizovat pro rodiče každoroční týdenní školení, při nichž přednášeli neurologové, pediatri, ortopedi,

rehabilitační lékaři, psychologové, rehabilitační instruktorky, sociální pracovníci atd.

Prvním a dlouholetým vedoucím lékařem léčebny byl MUDr. Evžen Opatrný z Jičína.

Po něm nastoupil MUDr. Marcel Nachtmann. Začátkem devadesátých let byl vedoucím lékařem MUDr. Alois Stehlík, po něm do konce existence léčebny MUDr. Jan Tomášek.

Léčebna patřila organizačně pod Janské Lázně. V roce 1981 byla v Janských Lázních otevřena nová velká dětská léčebna Vesna, která disponuje 400 lůžky. Brzy se ukázalo, že jsou určité problémy s naplněním kapacity tak velké léčebny dětskými klienty. Začátkem devadesátých let začal tlak na uzavření léčebny v Železnici a převedení pacientů do Janských Lázní. Nastala složitá jednání o udržení a zachování provozu.

Situaci ztížila i restituce, kdy restituenti získali dvě nejstarší budovy, lázně a hotel. Bohužel léčebna se nedožila 50. výročí svého trvání. Byla zlikvidována v září 2002.

V současné době je areál prázdný. Je nabízen k prodeji nebo k pronájmu.

Tak skončila éra lázeňského provozu a věhlasné dětské léčebny v Železnici.

(Autor děkuje MUDr. Aloisu Stehlíkovi za poskytnuté informace o historii dětské léčebny - Ladislav Stuchlík, archiv Aloise Stehlíka)

23. Jičínský deník ze dne 19. 3. 2012

Léčebna v Železnici stále nemá majitele

Železnice: Před deseti lety jsme psali o objektu dětské léčebny. Zařízení bylo spravováno a řízeno Janskými Lázněmi a bylo jejich součástí.

Po několik let se stále řeší restituční spor o původní historickou budovu rekreačního komplexu. Krajský soud v roce 2002 rozhodl ve prospěch restituentky Gabriely Bauerové. Mezi pracovníky léčebny narůstala nervozita a nejistota. Ředitelství Janských Lázní jim zatím nesdělilo žádné informace. Malí pacienti naštěstí netušili o nevyjasněné situaci. Gabriela Bauerová usilovala od samého začátku pouze o vyrovnání, ale léčebnu chce nadále zachovat.

Ještě v roce 2012 je areál na prodej. Osudnou ránu dostala léčebna 3. ledna 2003, kdy restituenti definitivně získali dvě nejstarší budovy (lázně a hotel). Nejstarší objekty v léčebně byly postaveny v roce 1906, Bauerova rodina původní areál přestavěla po roce 1938 na hotel.

V 50. letech vybudoval prof. MUDr. Václav Vojta v někdejší hotelu dětskou léčebnu pro děti postižené dětskou mozkovou obrnou. Ta byla funkční do 30. září 2002. Ozdravovna měla zhruba 120 lůžek. Objekt je od té doby opuštěný a chátrá.